

KAZAK KADINLARIN TEK EBEVEYNLİ AİLEYE BAKIŞI

*Samettin GÜNDÜZ***

*Sefa BULUT****

*Remzi YILDIRIM*****

*Dinara RAYİMBEKOVA******

ÖZET

Aile, “ toplumun en küçük birimi” olarak tanımlanmaktadır. Tarihsel süreçte kutsallığı ve kurumsallığı ile vazgeçilmez öneme sahip sosyal bir birim olduğu dünyada kabul görmüştür. Ailenin vazgeçilmezliği grup ve toplumun devamını sağlayan bir mekanizmaya sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Böyle bir durum toplumda ailenin alternatifi olmadığını göstermektedir. Her toplumda farklı yapılanmış olsa da amaçları ve fonksiyonları açısından bakıldığında çok farklı sonuçların ortaya çıkmaması dikkat çekmektedir. Aile hayatındaki beklenmedik sorunların çözümüne yönelik karşılıklı anlayışın zayıflığı ailenin fonksiyonlarını yerine getirmesini engellemektedir. Karşılaşılan zorluklar aşılamadığı için ailedeki çözümler boşanma sürecini etkinleştirmektedir. Boşananların ikinci evliliği yapmamaları veya yapamamaları nedeniyle tek ebeveynli aile yapısının ortaya çıkmasına, yaşam biçimine yeni aile biçimi olarak sosyolojik literatürde yerini almasına katkı sağlamıştır. Tek ebeveynli ailenin artışı birey ve toplumu olumsuz etkilediği için öncelikli olarak araştırma konusu seçilmiştir.

Bu çalışmada Kazakistan'ın Taras şehrinde boşanma sonucu ortaya çıkan tek ebeveynli aileye boşanmış kadınların bakışı ele alınarak incelemesi yapılmıştır. Bu araştırma sonucu elde edilen yaklaşık sonuçlar ise, boşanmaların %46,80 mahkeme kararı, %41,20'si evli çiftlerin kendi aralarında anlaşarak ayrılma, %12,00 ise terk etme ile sonuçlanmıştır. Boşanan kadınların yaklaşık % 45'i nafaka almadıkları ya da alamadıkları tespit edilmiştir. Boşanan kadınların ise %98 çocuklarını babalarına göstermedikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Kazakistan-Taras'da tek ebeveynli aile yapısı artış eğilimi göstermektedir. Gelecekte ise çok ciddi sosyolojik aile dramları, aile yapısında ciddi değişmelere ve sosyolojik olarak toplumsal yeni katmanların oluşmasına uzun vade de neden olabileceği ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Taras, Tek Ebeveynli Aile, Boşanma, Boşanmış Kadın

** Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Ana Bilim Dalı, El-mek: samettin60@gmail.com

*** Doç.Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi

**** Doç.Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

***** Öğrt.Gör., Taras Pedagoji Fakültesi

KAZAKH WOMEN'S POINT OF VIEWS OF SINGLE PARENT FAMILIES

ABSTRACT

Family is defined the “smallest unit of the society”. During the history, family is always considered a sacred and institutional social structure in all over the world. Family has the function of the continuation of the groups and society and it is viewed as an indispensable part of the social life. Because of that, there is no alternative structure or institution of family unit. Even tough family has different function and structure in every society, the basic roles and aims are not very much differed from one society to others. In family life, unaccepted problems may arise and the couples may have different views to approach them. When the problems are not solved and not reached a consensus, divorce may become an alternative solution. When the problems are not worked out effectively and solved then divorce may occur. After the divorce, some parents may chose to have a second marriage or some prefer to stay single. This new trend and life style become a new phenomenon in sociology literature and it is called “single parent families”. The increasing number of single parent families are constituted a risk for social life; thus, the propose of this study is to investigate this phenomena in depth.

In this study, divorced and single parent women, who are living in the city of Taras, in Kazakhstan, their views, are investigated in connection with their divorce, divorce process and single parenthood. The results revealed that, 46.80 % divorced in court process, 41.20 % married could has reached an agreement between them and divorced, 12 % left the home and finished the marriage. It is found that 45 % of divorced women did not or could not receive alimony or any financial support. Among them, 98 % of divorced women did not show their children to see their fathers. The result of this research shows that, single parent family structure is increasing in Talas, Kazakhstan. It seems that, in the long run, this may lead to some new social changes and new way of life. This can also cause a new social strata and new type of social problems.

STRUCTURED ABSTRACT

Family is defined the “smallest unit of the society”. During the history, family is always considered a sacred and institutional social structure in all over the world. Family has the function of the continuation of the groups and society and it is viewed as an indispensable part of the social life. Because of that, there is no alternative structure or institution of family unit. Even tough family has different function and structure in every society, the basic roles and aims are not very much differed from one society to others. In family life, unaccepted problems may arise and the couples may have different views to approach them. When the problems are not solved and not reached a consensus, divorce may become an alternative solution. When the problems are not worked out effectively and solved then divorce may occur. After the divorce, some parents may chose to have a second marriage or some prefer to stay single. This new trend and life style become a new phenomenon in sociology literature and it is called

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

“single parent families”. The increasing number of single parent families are constituted a risk for social life; thus, the propose of this study is to investigate this phenomena in depth.

In this study, divorced women’s point of view towards single parent families having been divorced before were examined in Taraz city of Kazakhstan. Research population of the study was 105 women having been divorced and living as single parent in Taraz city and the research sample consisted of 47 divorced women chosen by random method. Identification and addresses of the participants were obtained by the permission of the Directorate of Population Taras. Information including divorce and single-parent was gained through a survey and semi-structured interviews from the sample group. The average interview duration was limited to 60 to 90 minutes. The interview was organised with one man and one woman researcher. Research request was delivered to participants through phone calls and letters sent to their home addresses. Research consisted of 47 women responding to the request positively. Seven voluntary women responded to the semi-structured interview request. When the interview process began, the interview was held in the home environment being prepared by themselves by five of the participants and in the office of one of the researchers at the Faculty of Pedagogy Taras by two of the participants. “Do you talk with your ex-spouse for your child? and “Do you think the second marriage?” were the two questions being asked in the interview process. Responses to the questions were adapted to the format and later turned into written research notes. Research notes being held were presented to the participants in order for them to check what was written and then the researchers completed the interview. According to the results of the study, the education level of 2.12% of the participants was doctoral, the education level of 74.46% of the participants was university (undergraduate), the education level of 17.04% of the participants was high school, the education level of 6.38% of the participants was elementary school. In this case, 76.58% of the participants was graduates of higher education. 42.55% of the participants was teachers, 2.12% of the participants was psychologists, 2.12% of the participants was soldiers, 2.12% of the participants was tailors, 14.89% of the participants was nurses, 14.89% of the participants was unemployed, 4.25% of the participants was servants and 14.89% of the participants was doctors. When the marriage age of the participants was examined, approximately 10.6% of participants got married at the age of 20-22, 42.55% of participants got married at the age of 19-22, 2.7% of the participants got married at the age of 15-18. Considering the marriage age for over 18 years, that highly 88% of the participants had got married at ordinary ages was identified. When “What kind of a marriage did you have?” was asked to the participants, they replied as follows; 46.80 % of the participants got married lovingly, 19.16 % of the participants got married because their parents wanted that marriage, 34.04% of the participants got married because they had been kidnapped by their partners. When “How long had you been married?” was asked to the participants, they replied as follows; 40.42% of the participants stayed married for 0-5 years, 31.91% of the participants stayed married for 6-9 years, 10.63 % of the participants stayed married for 10-12 years, 13.16 % of the participants stayed married for 13-16 years, 2.12% of the participants stayed married for

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/14 Fall 2015

19-21 years. The proportion of living together as married spouses over 20 years was determined as 2.12%. The reasons of divorce were stated as follows by the participants; 12.76 % of the participants stated that they had divorced because of physical violence, 4.25 % of the participants stated that they had divorced because of illness, 18.89 % of the participants stated that they had divorced because of the desire of family and close friends, 14.89 of the participants stated that they had divorced because of economical problems, 10.38 % of the participants stated that they had divorced because of jealousy, 19.12 % of the participants stated that they had divorced because of abandonment, 2.12 % % of the participants stated that they had divorced because of lack of love. When the type of divorce was asked to the participants, 59.57 % of the participants stated that they had divorced via courts, 34.04 % of the participants stated that they had divorced by agreement and 6.38 % of the participants stated that they had divorced by leaving their spouses. According to the results fo the study, that 55.31 % of the participants were getting alimony and 44.68 % of the participants were not getting alimony were identified. According to the results of the study, that 65.80 % of the participants were living alone, 24.80% of the participants were living with their families and 9.38 % of the participants were living with their friends after the divorce were identified. When “Do the children meet their fathers?” was asked to the participants, 9 % of the participants stated that they were not allowing their children to meet their fathers and 2% of the participants stated that they were allowing their children to meet their fathers. According to the results of the study, that single-parent family structure in Taraz city of Kazakhstan was tending to increase and this tendency would lead to severe sociological family dramas, severe changes in family structure and sociologically the formation of new social layers in long term were determined.

Keywords: Taras, Kazakh Family, Single Parent Family, Divorce, Divorced Women.

GİRİŞ

Aile, insanlık tarihi kadar geçmişe, vazgeçilmez öneme sahip olan sosyal bir kurumdur. Aile, “insan soyunun devamını sağlama, kültürün yeni nesillere aktarılması ve çocuğu hayata hazırlama” sorumlulukları olması nedeniyle hem evrenselliğini hem de toplumdaki en küçük sosyolojik yapı olduğunu göstermektedir. Tarihsel süreçte kutsallığı ve kurumsallığı ile vazgeçilmez öneme sahip olduğu dünyada da kabul görmüştür. Bu durum ailenin toplumsal yapıda alternatifini olmadığını sosyolojik açıdan göstermiştir. Güçlü bir geleneğe sahip olmasına rağmen aile, tarihi değişim ve dönüşümlerden en fazla etkilenen kurumların başında gelmiştir. Her çağda çağın gerektirdiği koşullarda yapılanmaya çalışmış ama öneminden çok şey kaybetmemiştir. Her toplumda farklı yapılanmış olmasına rağmen kurumsal kimliği ve fonksiyonları açısından değerlendirildiğinde evrenselliğiyle öne çıkmaktadır.

Ailenin evrensel kimliği boşanma ve boşanma sonrası ile ilgili etkin yönünün olduğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenle boşanma ve sonrası ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Bu yöndeki çalışmalar boşanma ile ilgili sorunların kontrol edilmesi veya olumsuz taraflarının minimize edilmesine katkı sağlayabilir. Boşanma denildiğinde “aile hayatının fiili olarak tek veya çift taraflı bitirilmesi” olarak anlaşılmaktadır. Akıntürk boşanmayı; eşler hayatta iken evlilik ilişkisine mahkeme kararı ile hukuken son verilmesi olarak tanımlanmaktadır (Akıntürk,1996:257). Aslında boşanma sadece aile hayatını sağlıklı ve uyumlu devam ettiremeyenlerin ayrılması değil, toplumsal

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

yapıdaki ailenin köklü değişimi ve dönüşümü olarak görmek gerekir. Toplumda meydana gelen böyle bir değişim birey ve toplum açısından çok yönlü çözülmeyi beraberinde getirmektedir. Böylece toplumdaki çözümlenin boyutunu anlayabilmek için tek ebeveynli aile yapısı ile ilgili araştırmalar yapılması gerekir.

Tek ebeveynli aile ilgili tanımlar yapılmıştır. Yapılan tanımlardan birisi, anne ya da babanın ebeveyn olarak tek başına ve çocuk bakımından sorumlu olduğu aileler olarak tanımlanmaktadır(Gladding,2012;75).Boşanma ve eşlerden birinin vefatıyla birlikte ortaya çıkan tek ebeveynli ailenin, aile çeşitleri arasında yerini almıştır. Tek ebeveynli aile yaşamını ve toplumu zorlayan yönleri vardır. Bunların başında tek ebeveynli aileyi bekleyen yaşam zorluklarıdır. Bu zorluklar eşlerden daha çok çocukları olumsuz etkilemektedir. Çok yönlü zorluklara rağmen dünyada en sık rastlanan tek ebeveynli aileler; boşanma, ölüm ve tercih sonucunda ortaya çıkan ailelerdir(Gladding;2012: 76).

Ebeveynlerin boşanma sonrası, çocukları ile ilişkilerini sürdürmeleri son derecede önemlidir. Boşanmadan sonra çocuklar babalarını kabullenici, destekleyici ve güvenilir olarak algılayarak daha kolay uyum sağlayabilmektedirler. Yani boşanan ve evden ayrılan ebeveyn çocuğun hayatında varlığını sürdürmeli ve çocukla ilişkisini sürdürmelidir (Arditti ve Prouty, 1999: 61-81).

Tek ebeveynli olmanın da güçlü yanları vardır ve tek ebeveynli aileler daha demokratik olma eğilimindedir (Wallerstien ve Kelly, 1980). Bu ailelerde çocuk ve ebeveyn daha yakın ve samimi ilişki içerisinde, daha çok zaman harcadıklarından arkadaş gibidirler ve kararlar alınırken birbirlerine sorarak hareket ederler. Her iki tarafında ihtiyaçları göz önünde bulundurulur. Bu ailelerde kurallar ve roller daha esnektir ve çocukların erkenden rol ve sorumluluk almasına imkân verir. Örneğin ev işlerini tek ebeveyn yapabilir yâda çocuklardan yardım alınabilir. Burada bir esneklik vardır. (Wallerstien ve Kelly, 1980). Çocuklar ev işleri, görev tazmini, ucuza alışveriş yapabilmek, günlük ve kişisel bakım gibi becerileri daha çabuk ve daha erken öğrenebilmektedirler (Gladding, 2012).

Tek ebeveynli aileler de kıt olan kaynaklarında daha ekonomik, pratik ve pragmatik olarak kullanılması söz konusudur. Bu açıdan ebeveynler de çocuklarda bu kaynakları daha rasyonel olarak kullanmayı öğrenirler. Ayrıca yine para ve zaman gibi etkenlerin öneminin daha fazla farkındadırlar (Arhons ve Rogers, 1987).

Tek ebeveynli ailelerin çocukları çocukluğunu yaşayamadığı için sosyal ilişkilerde ve statü belirlemede sorunlar yaşamaktadırlar. Anne ve babaların rol ve sorumluluklarında sınırların belirlenmemesi neticesinde çok yönlü sorunları yaşamaya başlayabilirler. Sosyal ilişkilerde sınırların belirlenmemesi neticesinde çocukların uyumsuzluğu ve davranış kalıplarında problemler yaşaması çocukların geleceğe güvenle bakmasını zedelemektedir. Bu tür ailelerden gelen çocuklarda normal çocuklara oranla iki kat daha fazla davranışsal ve duygusal sorunlar gözlenmektedir.(Blaisure ve Geasler,2000;1-18)

Rol belirsizlikleri aynı zamanda bazı üyelerin rollerden kaçması ve bazılarının da çok fazla rol ve sorumluluk almasına sebep olabilir. Bu zaman zaman ebeveyn, çocuk yada çocuklardan biriside olabilmektedir. Bu durumlarda aşırı rol yüklenen kişide ruh sağlığında zorlanmalar ve tükenmişlik sendromunun ortaya çıkmasına uzun vadede de depresyon ve ciddi sorunlara yol açabilmektedir.

Çocuklar için yaşanan diğer zorluklardan biriside boşanmadan sonra görülen akademik başarıdaki düşmelerdir. Bu özellikle boşanmadan sonraki erken dönemde daha belirgin şekilde kendini göstermektedir (Benedek ve Benedek, 1979,155-160). Bu olumsuzluk daha ileriki dönemde de kendini gösterebilmekte ve bundan en çokta erkek çocuklar etkilenmektedir (Krein,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

1986). Boşanmış aile çocukları kendi akranlarıyla karşılaştırıldığında daha az oranlarda liseyi bitirdikleri gözlenmiştir (Carlson ve Sperry, 1993;1-14).

Diğer önemli bir sorun ise, çocukların başarılı bir kimlik geliştirmekte ve karşı cinsten insanlarla ilişki kurmaktaki zorlanmalarıdır. Boşanmış aile çocukları daha erken yaşlarda evi terk etmekte ve dışarıda başka biriyle evlilik dışı hayat yaşamakta yâda evlendiklerinde de daha erken boşanma eğitimidendirler (Carlson ve Sperry, 1993:1-14).

Tek ebeveynli aileler çok yönlü sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların başında yoksulluk ve fakirliktir. Ailenin parçalanmasıyla ekonomik giderlerin artması gelirlerin sabit veya düşmesi ekonomik sorunların diğer sorunların önüne geçmektedir. Diğer ailelere göre ortalama beş ya da altı kat daha fazla yoksulluk içinde oldukları söylenebilir. Bunun bir sebebi de bu ailelerde aile liderinin ve eve ekmek getiren kişinin kadın olmasındandır. Doğal olarak kadınlar erkeklerden daha az gelir getiren işlerde çalışmakta ya da aynı işten daha az ücret almaktadırlar (Walsh, 1991;225-245). Bu durumda sonunda dolaylı olarak çocuk ve ailenin yaşam kalitesine etki etmektedir. Örneğin, daha fakir ve dezavantajlı bir semtte oturmak gibi, daha az sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak yada daha düşük kalitedeki okullara gitmek gibi çocuğun sosyal ve eğitsel imkânlardan daha az yararlanmasına yol açmaktadır. Tek ebeveynli ailelerden gelen çocukların % 50'si yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır (Walsh, 1991;225-245). Bu oranlar literatüre giren oranlardır. Bu durum daha vahim sonuçlara yol açmaktadır. Söyle ki, bazı durumlarda kadının hiçbir ekonomik geliri ve mesleği olmayan, nafaka alamamakta yada aldığı nafaka çok çok sınırlı olmakta dolayısıyla kadın baba evine çocuğuyla beraber geri dönmektedir. Bu hem ekonomik hem de daha başka karmaşık duygusal sorunları beraberinde getirmektedir.

Tek ebeveynli ailelerde sıklıkla yaşanan sorunlardan biriside, ebeveyn ve çocukların sıkça yaşamış oldukları, çaresizlik, umitsizlik, keder, suçluluk ve karışık duygulardır (Bartuth ve Burgaff, 1991;403-443). Bu duyguların bir kısmı geçmişteki ilişkiye ait olan bitirilmemiş işlerden kaynaklanmaktadır. İhtiyaç duyulan kişiye karşı duyulan özlem ve ulaşamama durumu daha da güçleştirmektedir. Bu zamanla yoğunlaşmakta ve o kişiye karşı saplantılı hale gelebilmektedir. Bu da duygusal olarak çok yorucu ve çözümlenmesi uzun süren bir süreçtir (Goldenberg ve Goldenberg, 2002).

Bunun yanında boşanmadan sonra çocuk ve ebeveynlerinin yaşam boyu uyumu (Amato, 1994;163-164), kadın ve erkeklerin boşanmadan sonraki stres ve uyumları (Heath & Orthner, 1999;557-587), tek ebeveyn olan annelerin yoksulluk ve depresyon düzeyleri (Brown & Moran, 1997;21-33), boşanmış ve dul kalmış tek annelerin çocuklarının okul başarısı (Biblarz & Gottainer, 2000;533-548) Evli ve bir arada yaşayan ailelerdeki çocukların ekonomik durumları (Manning & Brown, 2006;345-362), tek ebeveynli ailelerde ekonomik yoksunluk, şiddet ve istismar (Gelles, 1989;492-501), çocuklarda boşanmadan sonra dayanıklılık (Bulut & Altundağ, 2014;1215-1223), tek ebeveynli aileler için eğitim programları (Warren & Amana, 1985;79-86) tek ebeveynli ailelerde çocukların ebeveynleriyle uyumları (Medoff & Schaefer, 1983;1-9) gibi pek çok konuda araştırma yapıldığı görülmüştür.

Boşanmanın tarihini incelemek ve boşanma ahlaki düzenin sosyal bağlamları, çağdaş anlamda bilim uzmanlarının cinsiyet eşitsizliğinin temel sorunları nasıl çözüleceği ve meşru özel çıkar gruplarının siyasi hedefleri boşanma mağduru olarak çocukların nasıl korunacağı analiz edilmiştir (Constancer.2006;3-6) Aile sağlıklı ilişkiler kurma yeteneği etkin işletiliyorsa çocukların sosyal ilişkilerininin sağlıklı gelişmesine katkı sağlar.Boşanma sonrasındaki ilişkilerde babaların daha az çatışmaya girdikleri görülmektedir. Aile mahkemeleri boşanma sonrası ailelerin işleyişini geliştirmek için umut verici bir program sunuyor. Aile mahkemelerinin tespitine göre boşanmaların pek çoğu kültür farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Boşanma kararlarının çoğu kültüre dayandırılmıştır (Scott and Michele;2003,52-363-372) Muhafazakâr ailelerinde boşanma oranları

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

dramatik olarak kolay boşanma sonucunu benimsemeleri toplumda endişe ile karşılanmaktadır (Jeffrey ve diğerleri,2006) Bunun sonucu olarak toplum yapısında beklenmedik bozulma ahlaki çöküş endişeleri bulunmaktadır.

Tek ebeveynli aile, anne ve babadan birisiyle yaşayan çocukların diğeriyle ilişkilerin olmaması veya düşük seviyede gerçekleştiği aile tipidir. Tek ebeveynli çocukların sosyalleşme sürecinde başarısız oldukları dikkat çekmektedir. Kazakistan’da boşanma süreci tek ebeveynli aileyi artırmaktadır.

Kazak toplumu geleneksel bir yapıya sahip olmasına rağmen boşanma oranlarıyla ters orantılı olduğu dikkat çekmektedir. Kazakistan’daki boşanmanın fazla olmasının en önemli faktörü Sovyet Rusya aile yapısındaki boşanmanın etkisinin olduğunu düşünüyoruz.

ARAŞTIRMA VE SONUÇLARI

Bu çalışmada Kazakistan’ın Taras şehrinde boşanma sonucu ortaya çıkan tek ebeveynli aileye boşanmış kadınların bakışı ele alınarak incelemesi yapılmıştır. Araştırma evrenini Taras’da boşanmış tek ebeveynli aile olarak yaşayan 105 kadından, araştırma örnekleme ise tesadüfi yöntemle seçilen 47 boşanmış kadından oluşmaktadır. Katılımcıların tespiti ve adresleri Taras Nüfus Müdürlüğünden izin alınarak elde edilmiştir. Örneklem grubuna, boşanma ve tek ebeveynli aileyi içeren anket uygulaması, yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak bilgiler elde edilmiştir. Görüşme süresi ortalama 60 ile 90 dakika ile sınırlı tutulmuştur. Görüşme araştırmacı bir erkek bir bayandan oluşturulmuştur Araştırma talebimiz katılımlara telefon görüşmesi ve ev adreslerine gönderilen mektuplarla ulaştırılmıştır. Araştırma talebine olumlu yaklaşım cevap veren 47 kadından oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme talebine ise gönüllü 7 kadın olumlu cevap vermiştir. Görüşme süreci başlatıldığında kadınlardan 5 ‘i ile kendi hazırladıkları ev ortamında, iki tanesi Taras Pedagoji Fakültesinde araştırmacılarından birisinin çalışma ofisinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara görüşme sürecinde iki sorulan oluşan “çocukların geleceği için eski eşiniz ile görüşme yapıyor musunuz”, “ikinci evliliği düşünüyor musunuz”? Sorularına verilen cevaplar yazılı not haline getirilerek daha sonra araştırma formatına uygun hale getirilmiştir. Görüşme yazılı not olarak kayıt altına alınmıştır. Tutulan notlar katılımcıların kontrolüne sunulduktan sonra ortamdan ayrılma gerçekleşmiştir.

BULGULAR

Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde, % 2,12 doktora, %74,46 üniversite (lisans), %17,04 lise, % 6,38’i ilk (mektep) okul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda katılanların %76,58 kısmını yükseköğretim mezunundan oluşmaktadır.

Öğretim seviyesi ile boşanma arasında doğrudan bir ilişki yoktur. Eğitimin üniversite (lisans) seviyesinin boşanma oranlarını azaltmadığı, üniversite mezunlarının rasyonel düşünce ve davranışlarının öne çıktığı yaklaşımı nedeniyle düşük oranda boşanma olması beklenir iken daha fazla boşanmanın gerçekleştiği görülmektedir.

Katılımcıların meslekleri incelendiğinde, %42,55’i öğretmen, %2,12 ‘i psikolog, %2,12’i asker, %2,12 terzi, %14,89 hemşire, %14,89’un mesleği yok, %4,25 hizmetli ve %14,89’u doktor olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada okur-yazar olmayan ve ilkokulu bitirmemiş bayanla karşılaşmamıştır. Ancak burada hatırlatalım araştırma Taraz merkezde yapılmıştır. Kazakistan’ın tümünde okur-yazar olmayan kadın yok anlamı çıkarılmamalıdır. Meslekler ve öğretim durumu dikkate örneklem uzayının büyük kısmını kapsadığını düşünüyoruz. Araştırmadaki eksiklik olarak erkeklerin bu araştırmada olmayışdır. Örneklem olarak seçilen bayanların meslekleri arasındaki öğretmenlik mesleğinin yoğun olmasının nedeni ise kolay iş bulmaları ve çalışma ortamının diğer mesleklere zor olmayışından dolayı bayanlar arasında öğretmenlik mesleğinin fazla tercih edildiğini gözlemledik.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

Boşanan kadınların farklı mesleklere sahip oldukları tespit edilmiştir. Mesleği olmayanların oranının düşük olmasına rağmen kadının çalışma hayatında etkin olduğu gözlemlenmiştir. Her alanda kadın çalışmaktadır. Kadının çalışmasının nedenleri arasında ücretlerin düşük olması, aileye gelir getirmesi ve kendi hayatını idame ettirecek ekonomik seviyede bağımsız olma isteğidir. Aldıkları düşük ücret kendileri ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde değildir. Kadının bir mesleğe sahip olması çok önemli olmadığını göstermektedir.

Katılımcıların evlilik yaşları incelendiğinde yaklaşık %34,04 23-26 yaşları arasında, %10,6 sı 20-22 yaşları arasında, %42,55 19-22 yaşları arasında, %12,7 15-18 yaşları arasında evlilik yaptıkları tespit edilmiştir. Genel olarak 18 yaş üzeri dikkate alındığında evlenme yaşı %88 gibi yüksek oranda normal yaşta evlenme yaptıkları tespit edilmiştir. Resmi olmayan küçük yaşta evlilikler dikkate alındığında normal değerlerdir. Kazakistan sosyal yapısı içerisinde ise evlenme ya da evlilik öncesi anlaşarak beraber yaşama 14 yaşından başlamaktadır. Bir süre beraber yaşadından sonra sonrada evlilik anlayışı oldukça yoğundur. Ancak evlilik için genel eğilim lise bitimindedir. Yaptığımız gözlemlerde üniversite lisans öğrencilerinin yaklaşık %10-15, yüksek lisans öğrencilerinin %80 den fazla ve doktora öğrencilerinin ise %90 ın üzerinde evli olduğunu gözlemledik. Erken evlenmelerin nedeni ise adı konmayan devlet teşviki gibi olup, Kazak nüfusun artması için teşvik edilmektedir.

Kazak kültüründe evlilik yaşları bölgelere göre değişiklik göstermektedir. Güney eyaleti sıcak kimlik kuşağına sahip olması nedeniyle ergenlik döneminin 10-12 yaşlarına olmasından dolayı buna bağlı olarak 15 yaşında evliliklerin çoğunluğu gerçekleşmektedir. Evlilik yaşının gecikmesi ekonomik gelir seviyesine ve eğitim durumuna göre de değişmektedir. Kadın sayısının erkeklere göre yoğun olması bir erkeğe 3-4 kadın düştüğü kültürü yaygındır. Böyle olmasına rağmen evlilik yaşlarının dünya ortalaması ile paralellik göstermektedir.

Katılımcıların eşlerinin evlilik yaşları incelendiğinde, %42.55 'i 23-26 yaşları arasında, %27.65 19-22 yaşları arasında, %21.27 si 27-30 yaşları arasında, %6.38 si 18-20 yaşları arasında, %2.12 si 35-37 yaşlarında evlilik yaptıkları tespit edilmiştir. Bu oran doktora öğretimi görmüş kadınlara denk gelmektedir. Doktora öğretimi nedeniyle evlenmeyi erteleyen kadınlar, yine kendi kendilerinden büyük yaşta erkeklerle evlendikleri tespit edilmiştir. Kadınların evlenmek için 18 yaşından küçük erkekleri tercih etmedikleri buradaki ilginç olarak tespit edilmiştir.

Kadınlara erkeklerin evlilik yaşları arasında büyük farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Evlilik için kadınların daha yaşlı erkekleri seçmesi kabul görmüştür. Kadının doğum yapması fazla yıpranması nedeniyle küçük olması tercih edilmektedir. Kadınların kendilerinden daha büyük yaşta erkeklerle ya da erkeklerin kendilerinden yaşça büyük kadınla hiç evlilik yapmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların nasıl bir evlilik yaptıkları incelendiğinde, severek evlilik yapanların oranı %46.80, aile isteği ile evlilik yapanların oranı %19.16, kaçırılarak evlilik yapanların oranı ise %34.04 olarak tespit edilmiştir. Aslında dikkati çeken durum ise kaçırılarak evlilik yapanların oranı %34,04 gibi yüksektir. Kaçırılarak evlilik yapanların nedenleri ise ekonomik nedenlerden mi? Yoksa kız ailesinin rızasının olmayışından mıdır? Bunun sosyolojik nedenlerinin bir araştırma konusu olabileceğini düşünmekteyiz.

Katılımcıların kaç yıl evli kaldıkları incelendiğinde, evli kaldıkları süresi 0-5 yılları arasındaki oranı %40.42, 6-9 yıl evli kalanların oranı %31.91, 10-12 yıl evli kalanların oranı %10.63, 13-16 yıl evli kalanların oranı %14.89, 19-21 yıl evli kalanların oranı %2.12 i olarak tespit edilmiştir. Eşlerin 20 yıl ve üzerinde evli olarak beraber yaşamaları oranı %2,12 olarak tespit edilmiştir. Bunun anlamı ise yaklaşık %98 başka evlilik yaptıkları ya da evlilik dışı ilişkilerin varlığını ortaya koymaktadır. Toplumun genel ahlaki yapısı bakımından inanç durumlarına göre kabul edilebilir olduğu tartışma konusudur. Burada her türlü inanç kesiminden insanlar

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

bulunmaktadır. İnsanların dini inançlarının evlilik dışı ilişkilere ne kadar etkili olduğu tartışma konusudur. Bizim gözlemlerimizde dini inançların çok etkili olmadığı yönündedir.

Katılımcıların yaptıkları evlilikten kaç çocuğu oldukları incelendiğinde, çocuk sahibi olmayanların oranı %6.38, bir çocuk sahibi olanların oranı %25.53, iki çocuk sahibi olanların oranı %36.17, üç sahibi olanların oranı %17.02, dört çocuk sahibi olanların oranı %14.89 olarak tespit edilmiştir.

Genel olarak iki ve daha fazla çocuktan olanların sayısı yarıdan fazladır. Devletinde demografik olarak çok çocuklu aile yapısını teşvik etmektedir. Ancak çocuksuz, tek ve iki çocukluların oranı ise %68.08, iki, üç ve dört çocuk oranı %68,38 dir. Bir ve iki çocuk oranı %61,7 dir. Bu durum gelecekte ise istihdam sorunu yaratabilir. Gelecekte nüfus artması yerine azalma beklenmelidir. Bu durumda Kazakistan devletinin ciddi önlemler alması gerektiğini düşünüyoruz.

Katılımcıların boşanma sebepleri incelendiğinde, aldatma oranı %12.76, fiziksel şiddet %15,24, hastalık oranı %4.25, aile ve yakın aile çevresinin isteği oranı %18.89, ekonomik nedenin oranı %14.89, alkol kullanımı oranı %10.38, kıskançlık oranı %2.12, terk oranı% 19.12, sevginin bitmesi oranı % 2.12 olarak tespit edilmiştir. Burada ise sevginin bitmesi oranı çok ilgi çekicidir. Sevginin bitmesi eşler arasında çekiciliğin bitmesi midir? Yoksa aralarındaki açıklamaktan kaçındıkları başka problemleridir? Bizim değerlendirmemize göre eşlerin açıklamak istemedikleri ilişkilerinin ifade şekli olduğunu düşünüyoruz. Eşlerin ayrılmasında yaklaşık olarak %19 bir oranı ise kadın tarafının ailesi ve yakın aile çevresi istememektedir. Boşanma nedenleri arasında en büyük yüzdeyi veya nedeni olmaktadır. Yakın ailenin evliliklerin oluşmasına etkisi görülmemektedir. Ancak evliliklerin yürütülmesi ve evliliklerin sonlandırılmasında en etkili sosyal kuvvet olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum damadın aileye kabul edilmemesi ya da evliliği yürütecek aile sorumluluğu yapacak beceriye sahip olmayışındandır.

Katılımcıların nasıl boşandıkları incelendiğinde, mahkemede boşananların oranı %59,57, anlaşarak boşananların oranı % 34.04, eşlerini terk edenlerin oranı ise %6.38 olarak tespit edilmiştir. Mahkeme kararı ile boşananların sayısı yaklaşık %60 alınır ise, diğer %40 lık oran kalmaktadır. Burada ise en dikkati çekici olan ise anlaşarak boşanmadır. Hukuki olarak hiçbir resmi özelliği yoktur. Sadece örfi hukukta karşılığı olabilir. Ama medeni hukukta ise karşılığı yoktur. Bu durumdaki kadınların yaklaşık %40 medeni kanunun vermiş olduğu avantajlardan yada yasal haklardan mahrum olarak yaşamaktadırlar.

Katılımcıların nafaka alıp almadıkları incelendiğinde, nafaka alanların oranı %55.31, nafaka almayanların oranı ise %44.68 olarak tespit edilmiştir. Yine medeni hukukta nafaka almayanların neden almadıkları belirsizdir. Nafaka almak istemiyorlar mı? Yoksa eşlerden nafaka alamıyorlar mı? Bu durum ise sosyolojik bir vakiadır. Bizim gözlemlerimizde ise nafaka almayan yada alamayan durumdaki kadınların değişik nedenlerden dolayı nafaka alamadıklarını gözlemledik. Yasal olarak hiçbir sıkıntı olmamasına rağmen örfi hukuku, medeni hukukun önüne geçmektedir.

Katılımcıların aylık ne kadar nafaka aldıkları incelendiğinde, 8000 (1 ABD doları 190Tenge) Tenge alanların oranı %26.92, 10000 Tenge alanların oranı %19.23, 12000 Tenge alanların oranı %3.84, 18000 Tenge nafaka alanların oranı %7.69, 20000 Tenge alanların oranı %23.07, 25000 Tenge alanların oranı %7.69, 36000 Tenge alanların oranı %7.69, 40000 Tenge alanların oranı ise % 3.84 olarak tespit edilmiştir. Nafaka alanların büyük kısmı yaklaşık %77 si 8000-20000 Tenge arasında nafaka almaktadırlar. Bu durum ise toplumdaki dolaylı gelir dağılımını sosyal katmanlar arası gelir farkını vermektedir. Yaklaşık olarak nüfusun % 10 luk kısmının geliri düşük gelirlerin beş katı kadardır. Yine nüfusun %10 luk kısmı, kendisine en yakın olan kesimin iki katı kadar gelir elde etmektedir. Bu yüksek gelirli kesimin devletin üst yönetim ve ticaretle

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

uğraşan toplum kesimi olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca bu durum Kazakistan'daki milli gelir dağılımı dolaylı olarak vermektedir. Milli gelirden pay alanların oranı en küçük ile en büyük arasında yaklaşık beş kat fark vardır. Gözlemlerimizde ise bu fark çok daha fazladır.

Katılımcıların boşandıktan sonra nerede, nasıl yaşamlarını devam ettirdikleri incelendiğinde, yalnız başıma yaşıyorum diyenlerin oranı %65.80, ailemin yanında yaşamaktayım diyenlerin oranı %24.80, arkadaşımın yanında kalmaktayım diyenlerin oranı ise %9.38 olarak tespit edilmiştir.

Katılımcılara çocuklar babalarıyla görüşüp görüşmedikleri incelendiğinde, çocukların babaları ile görüşmelerine müsaade etmiyorum diyenlerin oranı %98 iken, çocuklar babaları aylık görüşme yapıyorlar diyenlerin oranı %2.00 olarak tespit edilmiştir. Bu durum ise toplum yapısında ayrılan eşler arasında hiç bir ilişkinin olmadığı tek ebeveynle yaşadıkları görülmektedir. Bu tür sosyal yapıda ise sosyolojik olarak toplumun diğer katmanları ile uyumlu olması beklenemez.

Katılımcıların çocukların eğitim ve geleceği için boşandıkları eşle bir araya gelip gelmedikleri incelendiğinde, eski asla eşimle bir araya gelmem ve gelmedim diyenlerin oranı % 95, bir araya gelebilirim diyenlerin oranı ise % 5 olarak tespit edilmiştir. Ayrılan eşlerin %95'i bir araya gelmek istememektedirler. Bunun sonucu olarak çocukların babaya bakışları nasıl olacaktır? Kız çocukları erkeklere nasıl bakacaklardır? Erkek çocukları kadınlara nasıl bakacaklardır? Bu çocuklar gelecekteki evlilikleri nasıl olacaktır? Eş seçiminde karşı cinslere ne kadar güveneceklerdir? Aile kavramına ne kadar sadakatları olacaktır? Bu gibi pek çok soru akla gelebilir. Bu toplum sosyolojik ve psikolojik sorunları olan yeni bir sosyolojik katman oluşturacaktır. Bu katman sorunlu katmandır. Belki de hiç bir değer yargısı tanımayan, suca itilen veya suç işleyen gruplardan oluşabilir. Ayrıca toplumun tüm ahlaki değer yargılarını tanımayan, kendilerine özgü yeni değer yargısı ve ahlak anlayışı oluşturan gruplardan oluşabilir. Her türlü problemin bu kesimde olması normaldir. Çünkü ailenin ne olduğunu bilmeyen, aile bağları ve aile sevgisinden mahrum kalmış kesimden oluşmaktadır. Bu kesim için sadece kendisi var olacaktır. Yani "BEN" ağırlıklı düşünce hâkim olacaktır. Çünkü kendi hayatı ve dünyası sadece kendisi etrafına gelişmiş bencil ve toplumdan dışlanmış çocukların bölüşmesini aile bağlarını ve yardımlaşma duyguları ve inançları yok olabilmektedir.

Kazinform ajansının haberlerine göre 2013 için evlenme 155.000 ve boşanma ise 50.000 olarak gerçekleşmiştir. Basit ortalama ile boşanma oranı % 32,25 olarak gerçekleşmiştir. Yada binde 3.04 olarak boşanma artışı olmuştur. 2012 istatistiklerine göre evlenme boşanma basit oranlaması %31,70 olarak gerçekleşmiştir. Ya da 2012 ye göre boşanma %55.8 'lik oranında artışı göstermektedir. Yine basit oranlama artış binde 5.5 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlar kayıtlı evlilikler için geçerlidir. Kayıtlı olmayanlar bu rakamların içinde yoktur. Bu durum Kazakistan'ın geleceğini ciddi boyutta tehdit etmektedir. Bu sonuçlar inanç ve ahlaki değerlerinin aile üzerindeki etkisinin minimum seviye olduğunu göstermektedir. Hem değerlerin zayıflaması hem de sosyo-ekonomik sıkıntıların boşanmaları artırdığı düşünülmektedir. Eğer Kazakistan ailenin korunmasına yönelik hukuki, ekonomik ve ahlaki alanlarda inanç temelli önlemler almadığı takdirde, yaklaşık on yıl sonra evlenme ile boşanma oranlarında bir eşitlik durumu ortaya çıkabilir. Ailenin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar çok yönlü olarak yapılmalıdır. Aile ne kadar güçlendirilirse toplumun geleceği o kadar güvenli olabilir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Geleneksel toplum yapısına sahip olan Kazakistan'da boşanma oranındaki yüksekliğin ciddi sorun oluşturduğu tespit edilmiştir. Boşanan kadınların ikinci evlilik yapmadığı veya yapmak isteseler bile evlilik yapabilmeleri düşük yoğunlukta olduğu görülmektedir. Boşanmış kadınların ikinci evliliği yapamadıkları için tek ebeveynli aile yaşamına mahkûm oldukları görülmüştür. Boşanma oranlarındaki artış devam ederse buna bağlı olarak tek ebeveynli aile oranındaki yükseliş

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

trendinin devam edeceği düşünülmektedir. Tek ebeveynli ailelerin ekonomik gelir seviyenin ve aldıkları nafaka miktarının düşüklüğü yaşamlarını daha da zorlaştırmaktadır. Bu süreçte devletin çocuk sahibi olmayı teşvik etmesine rağmen tek ebeveynli ailelere özel ekonomik desteğinin olmaması geleceğe güvenle bakmalarını imkânsız hale getirmektedir.

Boşanan kadınların aileleriyle, arkadaşlarıyla veya düşük yoğunlukta da olsa tek başına yaşamlarını sürdürdükleri tespit edilmiştir. Genellikle aile ve akraba çevrelerinde ikamet etmeleri kendilerini ve çocuklarını korumaya yönelik bir durum olduğu söylenebilir. Tek ebeveynli aile yaşamının zorluğu hissetmeleri bu zorlukları hafifletmenin yolu olarak tercih edildiği düşünülebilir. Tek ebeveynli aile yaşamında kadınların genellikle baba evi veya yakınında yaşama düşüncesi geleneksel hale gelmiştir. Tek ebeveynli yaşamın dezavantajlarına rağmen çocukların velayeti annelerindedir. Babaların böyle bir sonuca razı olması ikinci evliliği yapmaları veya çocuk bakımında ve yetiştirilmesinde kendilerinin eksik olduğu annelerin daha iyi yetiştirme bakımı üstlendiğini düşünmeleri etkin olmaktadır. Anneler zor koşullarda çalışarak ayakta kalmaya çalıştıkları görülmektedir. Annenin çalışması çocukların eğitimini büyük anne ve büyük baba tarafından verilmektedir. Bütün zorlukları yaşayan anneler çocukların babalarıyla görüşmelerini engellenmektedir. Sadece annelerin tavırları değil babalarında çocuklarıyla görüşme talebi olmaması ciddi sorunların başında gelmektedir. Çocukların eğitimi ve geleceği için dahi eşlerin bir araya gelmemeleri tehlikenin boyutunu göstermektedir. Genellikle çocukların eğitimi yaşlılarda kalması çocukların özgüven eksikliği hayata şüpheyile yaklaşması, geleceğe güvenle bakmalarını olumsuz etkilemektedir. Bu ortamlarda yetişen çocuklar ailede yaşadıkları sorunlardan dolayı evliliğe ve karşı cinse güvenmekte zorlanacaklardır.

Kısaca tek ebeveynli ailelerin boşanma sürecindeki artışın Kazak ailesini ve toplumsal yapısını tehdit eden en önemli faktörlerden birisidir. Kazak devleti bu tehditi minimize etmek için evlilik, aile ve boşanma ile seminer ve eğitim programları planlı olarak yürütülmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Boşanan kadınların ikinci evliliği yapabilecek imkânı sağlamak ve tek ebeveynli ailelere sosyal yardım teşvikleri getirilmelidir. Boşanan kadınlara psikolojik destek mahiyetinde gerekli görüldüğünde psikolojik terapi hizmeti verilmelidir. Gündelik hayatta tek başına yaşama bilinci kazandıracak çalışmalar yapılmalıdır. Tek ebeveynli aile çocuklarının sosyal hayata hazırlanmasına yönelik eğitim programları uygulamaya koyulması gerekir.

KAYNAKÇA

- Ahrons C.R. ve Pogers R.H.,(1987) Divorced families:A multi-Diciplinary Devolopmental View.New York.Norton
- Akıntürk, Turgut, 1996. Aile Hukuku, S:257, Ankara
- Amato, P. R. (1994). Life-span adjustment of children to their parents' divorce. *The Future of Children, Children and Divorce*, 4 (1), 143-164.
- Arditti, j. A. ve Prouty, A. M. (1999). Change, disangement, and reneval: Relationship Dynamics between young adults and thşer fathers after divorce. *Journal of Marital and Family Theraphy*, 25, 61-81.
- Baruth, L. G., ve Burgaff, M. Z. (1991). Counseling single-parent families. In J. Carlson & J. Lewis (Eds.), *Handbook of Family Theraphy* (pp. 403-443). New York: Brunner/Mazel -
- Benedek, R. ve Benedek, E. (1979). Children of divorce. Can we mwwt their needs?. *Journal of Social Issues*, 35, 155-160
- Biblarz,T. J. & Gottainer, G. (2000). Family structure and children's success: A comparison of widowed and divorced single-mother families. *Journal of Marriage and Family*, 62(2), 533-548.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

- Blaisure, K. R. ve Geasler, M. J. (2000, Mart). Divorce interventions. *AAMFT Clinical Update*, 2(2), 1-18.
- Brown, G. W. & Moran, P. M. (1997). Single mothers, poverty and depression. *Psychological Medicine*, 27(1), 21-33.
- Bulut, S. & Altundağ, Y. (2014). Prediction of Resilience of Adolescents Whose Parents Are Divorced, *Psychology*, 5(10), 1215-1223. DOI:10.4236/psych.2014.510134
- Carlson, J. ve Sperry, L.(1993, January/February). The future of families: New Challenges for couple and family therapy. *Family Counseling and Therapy*, 1, 1-14.
- Constancer.Ahrons “Introduction to the Special Issue on Divorce and Its Aftermath”, *Fam Proc* 46:3–6, 2007 *Family Process*, Vol. 46, No. 1, 2006
- Gelles, R. J. (1989). Child abuse and violence in single-parent families: Parent absence and economic deprivation. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(4), 492-501.
- Gladding, S.T. (2012). Aile Terapisi:Tarih Kuram ve Uygulamaları,(Çev: İbrahim Keklik, İbrahim Yıldırım), Türk psikolojik Danışma ve rehberlik Derneği Yayınları, Ankara; Ses Reklamcılık Pazarlama Turizm Sanayi ve Ticaret Limt İşrt.
- Goldenberg, H. ve Goldenberg, I. (2002). *Counseling today’s families* (4th ed.). Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole.
- Heath, T. D. & Orthner, D. K. (1999). Stress and adaptation among male and female single parents. *Journal of Family Issues*, 20(4), 557-587. DOI: 10.1177/019251399020004007
- Jeffrey T.Cookston, Sanfordl.Braver, William.Griffin, Stephanier.De Luseł, Jonathanc. Miles, “Effects Of The Dads For Life Intervention On Interparental Conflict And Coparenting In The Two Years After Divorce”, *Family Process*, Vol. 46, No. 1, 2006, FPI, Inc
- Manning, W. D. & Brown, S. (2006). Children’s economic well-being in married and cohabiting parent families. *Journal of Marriage and Famil*, 68(2), 345–362.DOI: 10.1111/j.1741-3737.2006.00257.x
- Medoff, D. & Schaefer, C. E. (1993). Children sharing the parental bed: A review of the advantages and disadvantages of cosleeping. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 30(1),1-9.
- Morality, Child Victims, and the Politics of Gender”, *Family Relations*, 2003, 52, 363–372)2003, Vol. 52, No. 4
- Scott Coltrane and Michele Adams,” The Social Construction of the Divorce “Problem”:
- Wallerstien, J. S. ve Kelly, J. B. (1980). *Surviving the break up: How children and parents cpe with divorce*. New York: Basic Boks.
- Walsh, F. (1991). Promoting health functioning in divorced and remarried families. In A. S.
- Warren, N. J. & Amara I. A. (1985). Educational groups for single parents: The Parenting after divorce programs. *Journal of Divorce*, 8 (2), 79-96. DOI: 10.1300/J27 9v 08n 02_06

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Gündüz, S., Bulut, S., Yıldırım, R., Rayimbekova, D., (2015). “Kazak Kadınların Tek Ebeveynli Aileye Bakışı / Kazakh Women’s Point Of Views Of Single Parent Families”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağani), Volume 10/14 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8680>, p. 387-398.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

